

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ
ΙΣΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ – ΙΣΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1920

Ψήφισμα

Να πάψει κάθε επέμβαση στο Οικογενειακό Δίκαιο

1. Κατόπιν ισχυρών πιέσεων γνωστού συλλόγου πατέρων, για την καθιέρωση της «*συνεπιμέλειας*» των τέκνων από τους δύο γονείς μετά το διαζύγιο ή τη διάστασή τους, συστάθηκε Ειδική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή για «*την αναμόρφωση του οικογενειακού δικαίου*» (ΦΕΚ τευχ. ΥΟΔΔ, 252/08.04.2020).¹
2. Η Επιτροπή αυτή συνέταξε Νομοσχέδιο (Ν/Σ) με τίτλο «*τροποποίηση των διατάξεων του Αστικού Κώδικα για τη γονική μέριμνα και την προσωπική επικοινωνία με το τέκνο*», που εισήγαγε τον **κανόνα της από κοινού άσκησης της γονικής μέριμνας και άλλες έννοιες αντίθετες προς το συμφέρον του τέκνου**. Έτσι, **παραβίαζε** το Σύνταγμα και το διεθνές δίκαιο. Γιαυτό, προκάλεσε **έντονες αντιδράσεις** πολλών γυναικείων οργανώσεων, που το θεώρησαν **απαράδεκτο** και **απαίτησαν να αποσυρθεί**.
3. Στις 18 Νοεμβρίου, ο κ. Υπουργός Δικαιοσύνης κάλεσε εκπροσώπους των κομμάτων και τους ανήγγειλε ότι αποσύρει το Ν/Σ και το αντικαθιστά, όχι με νέο Ν/Σ, αλλά με ένα **πρόχειρο, άγνωστης προέλευσης κείμενο**, αποτελούμενο από «*Σύντομο Μέμο για Ν/Σ Οικογενειακού*» και «*Προσχέδιο Τροποποιήσεων Οικογενειακού Δικαίου*». Το κείμενο αυτό συμπληρώνει τις απαράδεκτες διατάξεις του Ν/Σ, **εις βάρος των παιδιών**.
4. **Διαμαρτυρόμαστε έντονα** γι'αυτό το κείμενο και για την **όλη πρωτοφανή και ανάξια της σοβαρότητας του θέματος, αλλά και του κοινοβουλευτισμού, διαδικασία**, και **απαιτούμε ν'αποσυρθεί και να πάψει κάθε επέμβαση στο Οικογενειακό Δίκαιο**.
5. **Υπενθυμίζουμε**, ότι διατάξεις ενός Ν/Σ του 2008, που θέσπιζαν την **από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας, αποσύρθηκαν**, κατόπιν έντονης κριτικής της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ)² και είκοσι έξι οργανώσεων³.
6. Το ισχύον, **παιδοκεντρικό**, Οικογενειακό Δίκαιο, που θέσπισε ο Ν. 1329/1983, σε συμμόρφωση προς επιταγές του Συντάγματος (άρθρα 4 παρ. 2: ισότητα των φύλων και 21 παρ.1: προστασία της οικογένειας, της μητρότητας και της παιδικής ηλικίας), εξακολουθεί να είναι **από τα πιο προοδευτικά** στην Ευρώπη και **απόλυτα σύμφωνο με το διεθνές δίκαιο**: ιδίως με την *Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου* (ΕΣΔΑ), τη *Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού* (ΔΣΔΠ), τη *Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας* (Σύμβαση Κωνσταντινούπολης). Εντούτοις,

¹ Στις 24.06.2020, ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας εξέδωσε δελτίο τύπου με τίτλο «*Προς τί η αναμόρφωση του οικογενειακού δικαίου;*», όπου τονίζει την προοδευτικότητα του ισχύοντος Οικογενειακού Δικαίου και ότι το μόνο που χρειάζεται είναι να βελτιωθούν οι δομές κοινωνικής έρευνας και να υλοποιηθούν οι διατάξεις που προβλέπουν τη σύσταση οικογενειακού δικαστηρίου (Ν.1329/1983), με το οποίο οι δομές αυτές να συνεργάζονται: www.leaguewomenrights.gr.

² Βλ. ΕΕΔΑ, Παρατηρήσεις επί του Σχεδίου Νόμου «*Μεταρρυθμίσεις για την Οικογένεια, το Παιδί και την Κοινωνία*». Ετήσια Έκθεση 2008, σ. 56-67 (64, 66): http://www.nchr.gr/images/pdf/aithsies_ektheseis/2008/EEDA%20ELLHNIKO_2008.pdf.

³ Βλ. Ψήφισμα 07.10.2008, υπογεγραμμένο από 26 οργανώσεις: www.leaguewomenrights.gr.

I.- Γίνεται συστηματική παραπληροφόρηση

α) Διαδίδεται, ότι το ισχύον Οικογενειακό Δίκαιο αποκλείει την από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας ή ειδικά της επιμέλειας.

• **Η αλήθεια:** την προβλέπει, εφόσον όμως οι γονείς συμφωνούν και ορίζουν τον τόπο διαμονής του παιδιού (άρθρο 1513 ΑΚ), ώστε να λειτουργεί προς όφελος του παιδιού.

β) Διαδίδεται, ότι το ισχύον Οικογενειακό Δίκαιο αγνοεί την ισότητα των φύλων και ευνοεί τη μητέρα.

• **Η αλήθεια:** κατ'εφαρμογή του Συντάγματος και του διεθνούς δικαίου, θέτει ως γνώμονα κάθε απόφασης των γονέων ή του δικαστηρίου το (ηθικό και υλικό) συμφέρον του τέκνου, απαιτεί το σεβασμό της ισότητας μεταξύ των γονέων και απαγορεύει κάθε διάκριση, φύλου ή άλλη (άρθρο 1511 ΑΚ).

γ) Διαδίδεται, ότι διεθνείς συμβάσεις απαιτούν από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας.

• **Η αλήθεια:** καμία διεθνής σύμβαση δεν την απαιτεί. Αυτό που απαιτούν όλες, είναι να ρυθμίζεται η άσκηση της γονικής μέριμνας με γνώμονα το συμφέρον του τέκνου και να διατηρείται η επαφή του και με τους δύο γονείς. • Μάλιστα, η Επιτροπή που ελέγχει την εφαρμογή της ΔΣΔΠ αποδοκιμάζει την αυτόματη, εκ του νόμου, άσκηση της γονικής μέριμνας, ως αντίθετη προς τη ΔΣΔΠ⁴. Η δε Επιτροπή που ελέγχει την εφαρμογή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης (GREVIO) κατακρίνει ως «επιστημονικά αστήρικτη» την έννοια της «γονεϊκής αποξένωσης» (συνήθως του πατέρα, που συνήθως αποδίδεται στη μητέρα), τονίζοντας την «υψηλή επικινδυνότητά» της, και καλεί σε σχετική διαφώτιση του κοινού.⁵

δ) Διαδίδεται, ότι το ενωσιακό δίκαιο απαιτεί την από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας.

• **Η αλήθεια:** το ενωσιακό δίκαιο δεν ρυθμίζει ποιος γονέας ασκεί τη γονική μέριμνα. Ο ενωσιακός Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (άρθρο 24) απαιτεί, όπως και η ΔΣΔΠ, κάθε απόφαση δημόσιας αρχής ή ιδιωτικού οργανισμού σχετική με το παιδί, να προάγει το συμφέρον του, το παιδί να έχει τακτικές προσωπικές σχέσεις και επαφή με τους δύο γονείς, εκτός αν αυτό αντίκειται στο συμφέρον του, και να λαμβάνεται υπόψη η γνώμη του, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του, σε κάθε ζήτημα που το αφορά.

ε) **Συγχέεται, για λόγους εντυπωσιασμού,** η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) με το Συμβούλιο της Ευρώπης (ΣΕ). Ψηφίσματα της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του ΣΕ προβάλλονται ως «ενωσιακή νομοθεσία» και λέγεται ότι ζητούν την καθιέρωση της από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας.

• **Η αλήθεια:** **i)** τα Ψηφίσματα δεν είναι υποχρεωτικά, **ii)** η ΕΣΔΑ και η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), που είναι δεσμευτικές, δεν απαιτούν αυτό, αλλά τη ρύθμιση της γονικής μέριμνας με γνώμονα το συμφέρον του τέκνου και τη διατήρηση επαφής και με τους δύο γονείς.

στ) Διαδίδεται, ότι η εναλλασσόμενη διαμονή του παιδιού – στοιχείο της συνεπιμέλειας- εξυπηρετεί το συμφέρον του.

• **Η αλήθεια:** έρευνες ειδικών και η ελληνική δικαστική εμπειρία δείχνουν, ότι η ομαλή σωματική και ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού απαιτεί σταθερό περιβάλλον και σταθερές συνθήκες ζωής. Ιδιαίτερα βλαπτική είναι η εναλλαγή διαμονής για πολύ μικρά παιδιά που χρειάζονται τη φροντίδα ενός σταθερού προσώπου. Έρευνες που δείχνουν θετικές συνέπειες

⁴General Comment No. 14 (2013) right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), CRC/C/GC/14:

https://www2.ohchr.org/English/bodies/crc/docs/GC/CRC_C_GC_14_ENG.pdf.

⁵France: GREVIO/Inf(2019)16, 28.10.2019:

<https://rm.coe.int/grevio-inf-2019-16/168098c61a>, Italy: GREVIO/Inf(2019)18, 15.11. 2019:

<https://rm.coe.int/grevio-report-italy-first-baseline-evaluation/168099724e>

της συνεπιμέλειας αφορούν γονείς που την επέλεξαν. Αν επιβάλλεται σε αντιδικούντες γονείς, δεν εξυπηρετεί το συμφέρον του παιδιού. Τουναντίον, το βλάπτει.⁶

ζ) Διαδίδεται, ότι η πλειοψηφία των γονέων είναι υπέρ της συνεπιμέλειας.

- **Η αλήθεια:** η μεγάλη πλειοψηφία δεν επιλέγει συνεπιμέλεια, ακόμη και σε συναινετικά διαζύγια⁷.

Γονείς που έχουν καλές σχέσεις μετά το διαζύγιο ή τη διάσταση και ενδιαφέρονται ειλικρινά για το παιδί τους, δεν χρειάζονται νόμους και δικαστήρια. Όμως, όπως συνάγεται από πείρα, η προώθηση της συνεπιμέλειας «στοχεύει πρωτίστως στην ικανοποίηση ψυχικών αναγκών των γονέων, και όχι απαραίτητα στην εξυπηρέτηση του συμφέροντος του τέκνου». Αυτό δείχνουν και τα επιχειρήματα υπέρ της συνεπιμέλειας. Όπου υπάρχουν προβλήματα, δεν οφείλονται στον νόμο, αλλά στην εφαρμογή του.⁸

II. Το «Σύντομο Μέμο» και το «Προσχέδιο» στηρίζονται στην παραπληροφόρηση: κυριότεροι αβάσιμοι νεωτερισμοί

- Διακηρύσσεται, ότι «για πρώτη φορά καθιερώνεται η αρχή της μη διάκρισης για οποιοδήποτε λόγο μεταξύ των γονέων». Και τούτο, 45 χρόνια μετά τη συνταγματική κατοχύρωση της ισότητας των φύλων, που προκάλεσε τον Ν. 1329/1983, και 37 χρόνια μετά τις επιταγές του νόμου αυτού (πιο πάνω, Ι.β'). Προστίθεται δε απλώς ο σεξουαλικός προσανατολισμός ως λόγος απαγορευμένης διάκρισης στις δικαστικές αποφάσεις (άρθρο 1511, παρ. 3).

- Διακηρύσσεται, ότι καθιερώνεται η, αντίθετη προς το διεθνές δίκαιο, έννοια της «γονεϊκής αποξένωσης» (πιο πάνω Ι.γ'). Εισάγονται δε διάφορα (μαχητά) τεκμήρια και κριτήρια για τη δικαστική κρίση περί του συμφέροντος του τέκνου, που εκφράζουν αυτήν την έννοια και δημιουργούν έμμεσες διακρίσεις κατά των μητέρων (άρθρο 1511 παρ. 2).

- Επιβάλλεται, ως κανόνας, η **από κοινού και εξίσου άσκηση της γονική μέριμνας**, μετά το διαζύγιο, την ακύρωση του γάμου ή τη λύση του συμφώνου ελεύθερης συμβίωσης, αυτόματα, χωρίς ν'απαιτείται η συμφωνία των γονέων ως προϋπόθεση, όπως προβλέπει το ισχύον δίκαιο (άρθρο 1513 ΑΚ), και με αόριστη διατύπωση που θα δημιουργήσει ανασφάλεια δικαίου.

- Ενθαρρύνεται η εναλλασσόμενη διαμονή του παιδιού, με δικαστική απόφαση, χωρίς ν'απαιτείται η συμφωνία των γονέων ως προϋπόθεση (άρθρο 1514 παρ. 3, β', ΑΚ).

- Ορίζονται τα ίδια για παιδιά γεννημένα χωρίς γάμο των γονέων τους, που αναγνώρισε εκούσια ή δικαστικά ο πατέρας, και επιβάλλεται στη μητέρα αυτόματα η από κοινού με τον πατέρα άσκηση της γονικής μέριμνας, και χωρίς τις λοιπές προϋποθέσεις που κατοχυρώνουν σήμερα το συμφέρον του παιδιού (άρθρο 1515 παρ. 1 ΑΚ).

- Σε περίπτωση δικαστικής αναγνώρισης με αντιδικία του πατέρα, μπορεί το δικαστήριο να επιβάλει από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας, κατ'αίτηση του πατέρα, αυτόματα για τη μητέρα, χωρίς συμφωνία ούτε καν γνώμη της, και χωρίς τις λοιπές προϋποθέσεις που κατοχυρώνουν σήμερα το συμφέρον του παιδιού (άρθρο 1515 παρ. 2 ΑΚ).

- Προστίθεται στο άρθρο 1516 ΑΚ παρ. 2, εδάφιο: «Καθένας από τους γονείς μπορεί να ασκεί τις αξιώσεις διατροφής που έχει το τέκνο κατά του άλλου γονέα ή τρίτου», που δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου και κίνδυνο απαλλαγής, ιδίως του πατέρα, από τη διατροφή.

⁶Βλ. Ιδίως C. Buchanan/P.Jahromi, "A psychological perspective on shared custody arrangements", *Wake Forest Law Review*, 2008, σ. 419-439 (425-428), με παραπομπές σε πλούσια βιβλιογραφία.

⁷ Βλ. Γ. Πλαγάκος, Πρόεδρος Πρωτοδικών, «Μερικές σκέψεις για την από κοινού επιμέλεια (συνεπιμέλεια) των ανηλίκων τέκνων μετά τη διάσταση και τη λύση του γάμου των γονέων τους»: <https://dikastis.blogspot.com>.

⁸Γ. Πλαγάκος, ό.π.

• Προστίθεται στο άρθρο 1520 ΑΚ ότι «ο συνολικός χρόνος που το τέκνο θα επικοινωνεί με τον γονέα με τον οποίο δεν διαμένει δεν επιτρέπεται να είναι μικρότερος από το ένα τρίτο, υπολογιζόμενος είτε σε ετήσια είτε σε μηνιαία ή εβδομαδιαία βάση, εκτός αν ο γονέας που δεν διαμένει με το τέκνο επιθυμεί μικρότερο χρόνο επικοινωνίας». Δηλαδή, οι γονείς ή και το παιδί θα ζουν με μια αριθμομηχανή στο χέρι; Είναι προφανείς οι διενέξεις που θα δημιουργηθούν και η ανάγκη συχνής προσφυγής στο δικαστήριο.

• Προστίθεται στο άρθρο 1532 ΑΚ νέα παρ. 2. με ενδεικτική απαρίθμηση πράξεων που συνιστούν κακή άσκηση της γονικής μέριμνας και μπορούν να οδηγήσουν σε αφαίρεση της άσκησης της, ως περαιτέρω έκφραση της αντίθετης προς το διεθνές δίκαιο έννοιας της «γονεϊκής αποξένωσης».

• **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ:** και το νέο κείμενο **αγνοεί το συμφέρον του παιδιού**, κατά παραβίαση του Συντάγματος και του διεθνούς δικαίου. Και ενθαρρύνει τις προστριβές, την ενδοοικογενειακή βία και τις δικαστικές διαμάχες, προς βλάβη των παιδιών. **Γιαυτό:**

ΑΠΑΙΤΟΥΜΕ:

- Να πάψει κάθε επέμβαση στο Οικογενειακό Δίκαιο.
- Να υλοποιηθεί η πρόβλεψη του Ν. 1329/1983 για την ίδρυση οικογενειακού δικαστηρίου, ή τουλάχιστον, προς το παρόν και αμέσως, να θεσπιστεί υποχρεωτική κοινωνική έρευνα, προς διαφώτιση του δικαστηρίου που αποφασίζει σχετικά με τη γονική μέριμνα, κατ'αναλογία όσων ισχύουν για την υιοθεσία (άρθρο 1557 ΑΚ).
- Να ιδρυθεί γι' αυτόν το σκοπό, αμέσως, ειδικό σώμα οικογενειακών κοινωνικών λειτουργιών, με επαρκή και κατάλληλη στελέχωση και τα αναγκαία υλικοτεχνικά μέσα, που θα ενισχυθεί με ψυχολόγους και θα συνεργάζεται και με τον δικαστικό μεσολαβητή που προβλέπει ήδη το άρθρο 214B ΚΠολΔ.
- Να προβλεφθεί ειδικό επίδομα στήριξης των χαμηλού εισοδήματος χωρισμένων γονέων που έχουν την επιμέλεια παιδιού, κατ' εφαρμογή του άρθρου 21 παρ. 1 του Συντάγματος.
- ΚΑΛΟΥΜΕ τα πολιτικά κόμματα να πάρουν σαφή θέση πάνω στο ύψιστης σημασίας κοινωνικό αυτό θέμα.
- ΚΑΛΟΥΜΕ τη Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων να αναλάβει την ευθύνη της.

Αθήνα, 20 Νοεμβρίου 2020.

Για το ΔΣ

Η Πρόεδρος

Ειρήνη Φερέτη

ΑΘΗΝΑ 106 80, ΟΛΟΣ ΣΚΟΥΦΑ 60 – ΤΗΛ.: 210-36.26.460 – ΤΗΛ./FAX: 210-36.16.236

E-mail: L.women-rights@otenet.gr

www.leagueforwomenrights.gr